

СТАНОВИЩЕ

По конкурс за академична длъжност „доцент“ в департамент „География“ на Националния институт по Геофизика, Геодезия и География при БАН по научната специалност Икономическа и социална география (География на туризма), професионално направление 4.4. Науки за земята, обявен от НИГГ при БАН в ДВ, бр. 104/14.12.2018 г.

Рецензент: Проф.дгн Мария Стаматова Воденска от МВБУ-Ботевград, научна специалност 01.08.14 География на рекреацията и туризма

Единствен кандидат по конкурса: Доц. д-р Десислава Георгиева Вараджакова, катедра „Туризъм“
ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“

I. ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНАТА И НАУЧНО-ПРИЛОЖНАТА ПРОДУКЦИЯ НА КАНДИДАТА ПО КОНКУРСА

Единственият кандидат по обявения конкурс за доцент доц.д-р Десислава Вараджакова участва в него с научна продукция, състояща се от 43 заглавия, публикувани след присъждането на научно-образователната степен „доктор“. Трудовете на кандидата представлят резултати от извършена научноизследователска дейност и са публикувани в специализирани научни издания. Сред тях са 2 самостоятелни монографии, 1 глава от колективна монография, 9 самостоятелни научни статии, от които 5 в чужбина, 22 самостоятелни научни доклада (1 в чужбина) и 2 в съавторство, 1 самостоятелен учебник и 5 самостоятелни статии в професионални списания. Представен е и списък на публикациите по дисертационния труд, които са 3 на брой, всичките самостоятелни. Те не са обект на настоящето становище. Заслужава да се отбележи голямата част на самостоятелната научна продукция на кандидата.

Нямам общи публикации с Д.Вараджакова (Пенкова), същевременно познавам разглежданата тематика и това ми дава основание да дам безпристрастна и обективна оценка на представените за рецензиране материали.

Представените публикации могат условно да бъдат класифицирани в следните научни направления:

1. География на туризма и видове туризъм – 16 публикации (№№ 1, 3, 5, 7, 8, 9, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 34, 35, 40)
2. Икономика и управление на туризма – 16 публикации (№№ 2, 10, 11, 14, 22, 24, 25, 27, 29, 30, 31, 33, 36, 37, 38, 42)
3. Туристическа индустрия (хотелиерство и туристически агенции) – 17 публикации (4, 6, 12, 13, 14, 19, 26, 28, 32, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43)

Сборът от заглавията е по-голям от 43, тъй като част от публикациите (6 на брой) могат да бъдат отнесени към 2 научни направления (напр. № 33 –

Приложение на ревеню мениджмънта при ценообразуването в хотелиерството може да бъде отнесена към направления 2 и 3).

Доц. д-р Д.Вараджакова е участвала в научноизследователски проект SUSTOUR „Обучение и оценка на устойчивостта в туристическия сектор”, който също може да бъде отнесен към третото направление.

II. ОЦЕНКА НА НАУЧНИТЕ И ПРАКТИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТИ И ПРИНОСИ

II.1. Характеристика на научните трудове и основни приноси

Най-важната характеристика на научната продукция на кандидата за доцент, според рецензента, е неговото умение да разглежда комплексно различни аспекти от развитието на туризма, като по този начин умело съчетава в една и съща публикация елементи на научното изследване по различни тематични направления. Получените чрез тези комплексни изследвания резултати имат значително научно и практико-приложно значение.

1. Основна част от научните публикации на автора са насочени в областта на географията на туризма и изясняване същността, характеристиките и спецификите на различни съвременни и алтернативни видове туризъм. В хода на изследванията кандидатът изяснява понятийния апарат и съдържателния аспект на нови и модерни видове туризъм (7, 17, 20, 23), анализирал е и е оценил туристически дестинации и туристически маршрути, с приложение за териториалното планиране и моделиране на туризма. Специално внимание следва да се обърне на културно-историческия туризъм (5, 15, 16, 35), както и на монографичния труд за една досега неизследвана територия – туристическата дестинация Бурел (1). По-голямо внимание е обърнато на туристическите потоци, което е важно изследователско направление в географията на туризма (9, 21). Направен е анализ на моделите за измерване на междукултурните влияния, които определят детерминантите на културната устойчивост на туристическите дестинации (16).

2. По отношение на икономиката и управлението на туризма основното внимание на кандидата за доцент е насочено към ревеню мениджмънта в туризма (14, 25, 31, 32, 33, 37, 38), като основните резултати и изводи са сполучливо систематизирани и анализирани в самостоятелна монография от доц. д-р Вараджакова (2). Анализирани са рисковете, ползите и заплахите при прилагането на ревеню мениджмънта в туризма, възможностите за неговото управление, както и интеграцията му в онлайн маркетинга и електронната търговия. Разгледани са и системите за управление в туризма, по-специално във връзка с устойчивото му развитие (11).

Доц. д-р Десислава Вараджакова обръща сериозно внимание на иновациите в управлението на туризма, а именно: разгледан е потенциалът на иновативни управленски методи, прилагани в ИТ индустрията и управлението на човешки ресурси в туризма (26, 29). Представени са основните видове иновации и бизнес модели, както и процеси на планиране на стратегии за внедряване на иновации в туризма (12, 24, 32). Изяснен е понятийният апарат и същността на дигитализацията, технологичната трансформация и виртуалната реалност в туризма (19, 22).

3. Голяма част от по-горе посочените изследвания и резултати са намерили конкретно приложение в трудовете на кандидата за доцент, свързани

с третото направление – хотелиерство и туристически агенции. Допълнително тя е анализирала критериите за акредитирана сертификация на туристическите агенти и туроператорите (11, 28), както стандартите, на които трябва да отговарят тези предприятия с оглед отговорното им поведение и устойчивото управление на туризма (28). Направена е класификация на рекреационните хотели и са разкрити факторите, определящи рекреационния потенциал в хотелиерството (4).

Основните приноси на доц. д-р Десислава Вараджакова могат да бъдат обобщени по следния начин:

1. Направени са теоретични обобщения с критичен анализ и собствени становища, допринасящи за усъвършенстване на теорията на географията на туризма. Разработени са методологии чрез усъвършенстване на методи и системи от показатели.
2. Изследвана е и е изразена в математически вид ефективността на ревеню мениджмънта в редица туристически дейности – хотелиерство, ресторантърство, голф и СПА туризъм, авиацията и различни функционални пространства в туризма.
3. Направени са анализи и обобщения на резултати от експериментално-изследователска дейност в различни дестинации и по видове туризъм. Налице са прецизиране, детайлизиране и теоретични обобщения на понятийния апарат и съдържателния аспект на културно-историческия туризъм.

Кандидатът в конкурса доц. д-р Д. Вараджакова е представила справка за общо 35 забелязани цитирания, като 34 от тях са от български автори (15 от публикациите, в които има цитирания, са на чужди езици).

II.2. Критични бележки и препоръки

Към трудовете на доц. д-р Десислава Вараджакова, след дадените по-горе характеристики и основни приноси, трудно могат да се отправят критични бележки. Налице са несъществени пропуски в някои от публикациите, като отклонения от темата, неправилни цитирания на автори, но като цяло в рамките на своите научни интереси тя добросъвестно и задълбочено е извършвала научни изследвания, чийто резултати са публикувани в адекватна форма. Затова по-удачно е да се направят препоръки за нейната бъдеща работа. Като учен, бих ѝ препоръчала преди всичко да се постарае да увеличи своята научна продукция под формата на студии, статии и монографии, като обърне по-голямо внимание на теоретичните и методологични аспекти на изследванията на туризма (за вторите тя вече е направила сериозна научна заявка). Доц. д-р Десислава Вараджакова има широки перспективи да се развива в бъдеще като учен и изследовател.

III. УЧЕБНА И ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

Впечатленията ми за учебната и преподавателска дейност на кандидата са формирани главно от представените документи и списъка на публикациите. Доц. д-р Вараджакова има общо 7.5 годишен стаж като преподавател в Пловдивския университет „П.Хилендарски“, филиал „Л. Каравелов“ в гр.

Кърджали и във Великотърновския университет „Св. Св. Кирил и Методий“. Успешно е защитила дисертационен труд през 2010 г.

Може да се твърди, че кандидатът има изключително добра и разностранна учебна и преподавателска подготовка, което се доказва от големия брой и разнообразие на водените от нея курсове. Основните дисциплини, по които доц. д-р Вараджакова преподава във ВТУ са 8 на брой, а други 7 дисциплини е преподавала в Пловдивския университет.

Притежава IATA и Амадеус сертификати.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Научните постижения на доц. д-р Десислава Вараджакова отговарят на изискванията за получаване на академичната длъжност „доцент“ по научната специалност – Икономическа и социална география (География на туризма). Изследванията, изводите, предложениета и приносите са лично дело на автора. Всички трудове са публикувани или докладвани на национални и международни конференции и са станали обществено достояние. Съдържащите се в тях приноси могат да се използват в практиката на туристическото развитие на страната.

В този смисъл е и представената от кандидата Справка за изпълнение на минималните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ съгласно Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН, съответно на изискванията по чл.26, ал.5 от ЗРАСРБ. При изискуеми 430 точки в областта 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.4. Науки за земята, доц. д-р Вараджакова доказва наличието на 443 точки.

Високотеоретичното равнище на осъществяването на научно-изследователската работа, постигнатите резултати и приноси в областта на географията на туризма, възможностите и развитието на традиционни и нови форми на туризма в туристическите дестинации, ревеню мениджмънта и иновациите в управлението на туристическата индустрия, ми дават основание да изразя **положително отношение** по кандидатурата на доц.д-р Десислава Вараджакова за получаване на академичната длъжност „доцент“ по научна специалност „Икономическа и социална география (География на туризма)“.

С уважение:
(Проф.д-р Мария Воденска)

София, 5.04.2019 г.